

УКРАЇНА

(19) UA (11) 36216 (13) A

(51) 6 C12G3/06

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ НА
ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника патен-
ту

(54) БАЛЬЗАМ "КРАСУНЯ"

(21) 99116263

(22) 17.11.1999

(24) 16.04.2001

(33) UA

(46) 16.04.2001, Бюл. № 3, 2001 р.

(72) Товстуха Євген Степанович, Товстуха Петро
Євгенович(73) ТОВСТУХА ЄВГЕН СТЕПАНОВИЧ,
ТОВСТУХА ПЕТРО ЄВГЕНОВИЧ(57) Бальзам, що містить у своєму складі цукор,
водно-спиртову суміш і ароматичний компонент
чаполоч запашну, який відрізняється тим, що якароматичні компоненти додатково містить мате-
ринку звичайну і глід колючий при такому
співвідношенні компонентів в мас%:

материнка звичайна	0,6 - 1,0
глід колючий	0,3 - 0,7
чаполоч запашна	0,2 - 0,4
цукор	18,0-22,0
водно-спиртова суміш з розрахунку на міцність 42%	решта .

Винахід відноситься до харчової промисло-
вості, а саме до лікєро-горіччаного виробництва,
до складів бальзамів,Відомий бальзам «Гузери́плъ» (див. Авторське
свідоцтво СРСР № 1151574, кл. C12G3/06,
пріоритет 23.04.85), який вміщує (в кг на 100л):

Компоненти	Кількість
звіробій	0,05 - 0,06
рум'янок	0,01 - 0,012
полін	0,005 - 0,006
деревій	0,06 - 0,07
зубрівку запашну	0,04 - 0,05
бузину	0,003 - 0,005
подорожник (листи)	0,02 - 0,025
листи граба	0,03 - 0,035
лаванда (квіти)	0,02 - 0,025
кориця	0,012 - 0,015
гвоздика	0,006 - 0,007
коріандр	0,05 - 0,06
мигдаль	0,03 - 0,032
кмин	0,017-0,019
яблуко	10,87 - 12,00
шипшина	0,20 - 0,25
водно-спиртова суміш з розра- хунку на міцність 42% об	решта

По даній рецептурі отримують бальзам
міцністю 42% об, прозорий, коричневого кольору, з
пряно-рослинним смаком і ароматом пряностей.Недоліками цього бальзаму є невисокі органо-
лептичні показники при наявності великої кількості
цінних компонентів, що удорожчує і ускладнюєвиробництво напою. Біологічна дія компонентів
неузгоджена, і бальзам не може використовуват-
ись у лікарських цілях.Найбільш близьким за складом є бальзам
«Крупникас» (див. "Рецептуры ликеро-водочных
изделий и водок", Минпищепром СССР, М., «Лег-
кая и пищевая промышленность» 1981г, с. 21),
який вміщує на 100л:

Компоненти	Одиниця ви- мірювання	Кількість
настій «Крупникас»	л	2,5
мед	кг	17,5
цукровий сироп 65,8-ний	л	28,28
колер	кг	0,05
водно-спиртова суміш з розрахунку на міцність 42% об	л	решта

Витрата інгредієнтів на 100л:

Компоненти	Одиниця ви- мірювання	Кількість
Для отримання настою «Крупникас»:		
ваніль (плоди)	кг	0,02
аніс зірчастий (плоди)	кг	0,014
гвоздика (бруньки квітів, що нерозпустилися)	кг	0,016
кориця (кора)	кг	0,02
коріандр посівний (плоди)	кг	0,02

(19) UA (11) 36216 (13) A

зубрівка запашна (надземна частина з віддаленими прикореневими листами)	кг	0,014
яловець звичайний (шишко-ягода)	кг	0,04
мускат (оболонка плодів, колір)	кг	0,024
мускат (горіх, плоди)	кг	0,004
кардамон (плоди)	кг	0,012
Загалом:	кг	0,184
цукор	кг	24,58
мед натуральний	кг	17,5
колер	кг	0,05

По даній рецептурі отримують бальзам міцністю 40% об, прозорий, золотисто-жовтого кольору, з солодким, трохи пекучим смаком з присмаком меду і округленим ароматом.

Недоліками даного напою є невисокі органолептичні показники при багатоконпонентності напою, в якому використовується дорога імпортна сировина, що не культивується на Україні, що підвищує складність технології готування через велику кількість компонентів, кожний з яких вимагає значної підготовки й опрацювання. Крім того, біологічна дія бальзаму обмежена тонізуючими властивостями, і він не придатний для використання в лікувальних цілях.

Задачею, на вирішення якої спрямовано винахід, є створення простого у приготуванні бальзаму з високими органолептичними показниками, а саме темно-рубінового кольору, з солодким шоколадно-рослинним смаком і м'яким рослинним ароматом з шоколадним відтінком, і вираженими цілющими властивостями, шляхом підбору мінімальної кількості простих інгредієнтів.

Поставлена задача вирішується тим, що бальзам, що містить цукор, водно-спиртову суміш і ароматичний компонент - чаполоч запашну, згідно винаходу, в якості ароматичних компонентів додатково містить материнку звичайну і глід колючий при такому співвідношенні компонентів в мас%:

материнка звичайна	0,6- 1,0
глід колючий	0,3 - 0,7
чаполоч запашна	0,2 - 0,4
цукор	12,0-22,0
водно-спиртова суміш з розрахунку на міцність 42%	решта

Напій має високі органолептичні показники, а саме темно-рубіновий колір, злагоджений солодкий шоколадно-рослинний смак і м'який рослинний аромат з шоколадним відтінком.

Застосовувані в напої компоненти мають велику кількість біологічно активних речовин.

Чаполоч запашна (трава) містить ряд глікозидів і кумарини, ефірні олії, чим обумовлена її дія на організм людини, що проявляється як спазмолітична і ще фотосенсибілізуюча: знімаються спазми коронарних і мозкових судин, судини розширюються. Крім цього чаполоч має онкостатичні властивості.

Глід колючий містить флавоноїдні з'єднання (гіперозид, кварцетин), хлорогенову і кавову кислоти, аміни (триметиламін, холін, ацетилхолін) і

ряд ефірних масел. Через наявність зазначених компонентів глід виявляє тонізуючу дію на м'язи серця, знижує порушення нервової системи, поліпшує кровообіг в організмі, знімає тахікардію серця і нормалізує кров'яний тиск.

Материнка звичайна містить ефірну олію (1,5%), в склад якої входять тимол (50%), карвокрон (20%), сесквітерпени (12.5%), дубильні речовини, аскорбінову кислоту (більш 500 мг/100 г). Самостійна дія материнки на організм виявляється як анестезуюча, антисептична і протизапальна.

Як видно з вищевикладеного, усі використовувані в напої біологічно активні речовини є сумісними і діють в одному лікувальному напрямку на організм, посилюючи і доповнюючи один одного. Напій, що заявляється, є комплексним поліпрепаратом. Всі компоненти, діючи кожний по своєму, але в той же час взаємозалежно, дають посилений лікувальний ефект на організм, який виявляється в заспокійливій дії на центральну нервову систему, тонізує серцеві м'язи, нормалізує серцевий ритм, виявляє рівновагу між силою серцевих скорочень і артеріального тиску, сприяє кровотворенню, володіє сечогінними властивостями, і виводить радіонукліди, що дуже важливо для жителів України, уражених при аварії на Чорнобильській АЕС.

За рахунок сполучення фармакологічно активних речовин материнки і глоду і їхнього механізму впливу на кору головного мозку, незважаючи на те, що вони застосовуються разом із спиртом, в організмі людини програмується опереження розвитку хронічного алкоголізму, не виявляється потяг до похмілля. Напій також виявляє значний антиалергічний ефект, поліпшує імунітет людського організму.

Крім вищевикладеної цілющої дії, бальзам "Красуня" володіє складним гармонійним смаком і ароматом з явно вираженими рослинними і шоколадними тонами, що виявляється за рахунок синергізму хлорогенової і кофейнової кислот у сполученні з іншими компонентами.

Бальзам простий у виготовленні, тому що всі ароматні речовини допускається настоювати і вводити в купажний чан разом, не розділяючи їх. Через невеликий набір компонентів прискорюється технологія готування. Складові ароматичні рослинні компоненти являють собою рослини, що вирощені на території України, є недорогими і легкодоступними.

По кольору напій темно-рубіновий, що досягається екстракцією рослинної сировини і, на відміну від прототипу, виключає застосування колера, що є канцерогеном.

По хімічних показниках напій відноситься до бальзамів і відповідає нормам на лікоро-горілчані напої за ДСТ 7190-74.

Бальзам використовується в лікувальних цілях при захворюваннях серця, обмінних поліартритах, для зняття стресових станів, стимуляції як розумової, так і фізичної працездатності. Норма вжитку бальзаму тонізуючого в лікувальних цілях до 200 г у день.

При приготуванні бальзаму використовують такі інгредієнти:

- спирт етиловий ректифікований вищої очистки за ГОСТ 5962;

- воду питну за ГОСТ 2874 з жорсткістю до 1 мг-екв/дм³ для натуральної непом'якшеної води;
- вугілля активоване марки БАУ за ГОСТ 6217 для очистки;
- чаполоч запашна за ГОСТ 21570-76;
- материнка звичайна за ГОСТ 21908-76;
- глід колючий згідно діючих ДСТУ та нормативних документів.

Бальзам готується у такій послідовності:

Спочатку готують сортировку - водно-спиртову суміш з розрахунку на міцність біля 42% об - спирт етиловий ректифікований з водою питною пом'якшеною, яку пропускають через вугільний фільтр для очистки. Далі в купажний чан задають 1/2 частину приготовленої сортировки, потім додають глід колючий, чаполоч запашну і материнку звичайну у вигляді заздалегідь приготовлених з використанням сортировки по відомій технології водно-спиртових настоїв, і перемішують. Після цього в купажний чан вводять цукор у вигляді цукрового сиропу, і наприкінці додають останню 1/2 частину сортировки. Потім купаж ретельно перемішують і фільтрують, після лабораторно визначають фізико-хімічні показники і органолептичні дані напою та, в разі необхідності, уточнюють міцність, додаючи розраховану кількість спирту.

Приклад конкретного виконання (Див. таблицю, приклад 3):

Спочатку готують сортировку, змішуючи спирт етиловий ректифікований в кількості 43,9 л і воду питну пом'якшену в кількості 55,3 л, яку обробляють на вугільній очисній батареї через шар активованого вугілля. В купажний чан об'ємом 100 л задають сортировку в кількості 45 л, потім дода-

ють глід колючий в кількості 0,5 кг, чаполоч запашну в кількості 0,3 кг і материнку звичайну в кількості 0,8 кг у вигляді заздалегідь приготовлених з використанням сортировки по відомій технології водно-спиртових настоїв, і перемішують. Після цього, в купажний чан вводять цукор в кількості 20 кг у вигляді цукрового сиропу 65,8%-ного, і наприкінці додають останню частину сортировки в кількості 44,8 л. Потім купаж ретельно перемішують на протязі 15 хвилин і фільтрують через фільтр-прес, після чого лабораторно визначають органолептичні дані та фізико-хімічні показники, а саме міцність купажу, та в разі необхідності уточнюють її, додаючи необхідну кількість спирту етилового ректифікованого в залежності від температури навколишнього середовища. Проводять органолептичну оцінку готового напою. Готову продукцію відправляють на розлив.

По вказаній рецептурі отримують бальзам з такими органолептичними показниками:

- зовнішній вигляд - прозора рідина;
- колір - темно-рубіновий;
- смак - солодкий, шоколадно-рослинний;
- аромат - м'який, рослинний, з шоколадним відтінком.

Дегустаційна оцінка по 10-бальній системі - 9,5.

Було проведено ряд інших прикладів, аналогічних даному, і результати занесені до таблиці. З таблиці видно, що найкращими прикладами є 2, 3, 4 приклади. Приклади 1 і 5 негативні, що підтверджують низькі дегустаційні оцінки. Бальзам готується промисловим способом на базі наявного на лікєро-горілчаному підприємстві обладнання з використанням вітчизняної сировини.

Таблиця

Інгредієнти на 100л	Одиниця виміру	Приклад 1	Приклад 2	Приклад 3	Приклад 4	Приклад 5
глід колючий	кг	0,2	0,3	0,5	0,7	0,8
чаполоч запашна	кг	0,15	0,2	0,3	0,4	0,45
материнка звичайна	кг	0,5	0,6	0,8	1	1,1
цукор	кг	17	18	20	22	23
водно-спиртова суміш з розрахунку на міцність 42%	л	решта до об'єму 100л готового напою				
Органолептичні показники:						
зовнішній вигляд			прозора рідина без сторонніх домішок і осаду			
колір		світло-рубіновий	рубіновий	темно-рубіновий	темно-рубіновий	коричнево-червоний
смак		трохи солодкуватий	солодкий, з рослинним присмаком	солодкий шоколадно-рослинний	солодко-гіркуватий	солодко-гіркий
аромат		слабкий рослинний	помічено трав'яний аромат	м'який рослинний, з шоколадним відтінком	рослинно-пряний	різкий рослинно-пряний
інші властивості		цілющі властивості слабкі, недостатні для ефективного лікування	цілюща дія на організм достатня для ефективного лікування	виразна цілюща дія на організм, бальзам легко переноситься хворими	виразна дія на організм, що обмежує об'єми вживання хворими	різка дія на організм обмежує об'єми вживання, велика витрата рослинної сировини
дегустаційна оцінка по 10-бальній шкалі		8,6	9,0	9,5	9,2	8,9

ДП "Український інститут промислової власності" (Укрпатент)
Україна, 01133, Київ-133, бульв. Лесі Українки, 26
(044) 295-81-42, 295-61-97

Підписано до друку _____ 2001 р. Формат 60х84 1/8.
Обсяг _____ обл.-вид. арк. Тираж 50 прим. Зам. _____

УкрІНТЕІ, 03680, Київ-39 МСП, вул. Горького, 180.
(044) 268-25-22
